

Vergaderjaar 2003–2004

29 200 V

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2004

Nr. 79

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 12 mei 2004

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken¹ heeft op 14 april 2004 overleg gevoerd met mevrouw Van Ardenne-van der Hoeven, minister voor Ontwikkelingssamenwerking over:

- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken en de minister voor Ontwikkelingssamenwerking d.d. 12 maart 2004 over de inzet van het Stabiliteitsfonds en de Nederlandse positie ten aanzien van de definitie voor Officiële Ontwikkelingssamenwerking (ODA) (29 200V, nr. 67);**
- **de brief van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking d.d. 13 april 2004 over de actuele stand van zaken in de lopende onderhandelingen ter voorbereiding van de High Level Meeting van de OESO-DAC.**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

De heer **Van Bommel** (SP) merkt op dat de centrale politieke vraag luidt of bij het voorgestelde beleid sprake is van vervuiling van het budget voor ontwikkelingsamenwerking. In de brief van 12 maart staat dat dit niet het geval is. Indien bepaalde activiteiten niet aan de OESO-DAC-normen voldoen voor officiële ontwikkelingshulp wordt dit niet aan ODA (Official Development Assistance) toegerekend. Deze stelling, terwijl tegelijkertijd geprobeerd wordt de normen op te rekken waarbij Nederland een voortrekkersrol wil spelen, is ongeloofwaardig. De goede naam van Nederland op het gebied van ontwikkelingsamenwerking staat op het spel. Dat dit gebeurt, blijkt uit de kritische uitspraken van UNDP-baas Mark Malloch Brown. Deelt de minister de opvatting van de heer Van Bommel dat er schade ontstaat aan de Nederlandse reputatie als het op deze weg voortgaat, zeker als het een voortrekkersrol blijft vervullen? Volgens hem is er nu al sprake van vervuiling. De DAC-criteria zijn namelijk opgesteld om economische ontwikkeling en welzijn te bevorderen en daarbij staat de armoedebestrijding centraal. De heer Van Bommel is ongelukkig met het uitgangspunt om Clean Development Mechanism (CO₂-reductie) onder ODA te brengen. Verder is hij ongelukkig over de eerstejaarsopvang van asielzoekers onder ODA, de exportkredietverzekering en het onder ODA brengen van de kosten voor veiligheid.

¹ Samenstelling:

Leden: Rijpstra (VVD), Dijkema (PvdA), De Haan (CDA), voorzitter, Koenders (PvdA), Karimi (GroenLinks), Timmermans (PvdA), ondervoorzitter, Van Bommel (SP), Albayrak (PvdA), Eurlings (CDA), Wilders (VVD), Van Baalen (VVD), Van As (LPF), Herben (LPF), Ormel (CDA), Ferrier (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Huizinga-Heringa (Christen-Unie), Van Velzen (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Van Dijk (CDA), Fierens (PvdA), Tjong-A-Ten (PvdA), Eijssink (PvdA), Brinkel (CDA) en Szabó (VVD).

Piv. leden: Snijder-Hazelhoff (VVD), Dubbelboer (PvdA), Hessels (CDA), Stuurman (PvdA), Vos (GroenLinks), Arib (PvdA), De Wit (SP), Leerdam (PvdA), Sterk (CDA), Hirsi Ali (VVD), Van Miltenburg (VVD), Varela (LPF), Van den Brink (LPF), Haverkamp (CDA), Rambocus (CDA), Halsema (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Kant (SP), Eski (CDA), Çörüz (CDA), Wolfsen (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Waalkens (PvdA), Van Winsen (CDA), Veenendaal (VVD) en Dittrich (D66).

Natuurlijk is een veilige omgeving van belang om de doelstellingen van het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid te kunnen waarmaken, maar daar zijn andersoortige activiteiten en budgetten voor met een veel grotere omvang, zoals nationale en internationale defensiemiddelen. Bovendien zijn veiligheid en ontwikkeling geen communicerende vaten. Wanneer meer geld voor veiligheid wordt uitgetrokken, bestaat niet automatisch meer kans op ontwikkeling. Wel betekent dit in de toekomst minder middelen voor ontwikkeling en daarom verzet de heer Van Bommel zich hiertegen.

De heer Van Bommel wil dat de minister op 15 en 16 april in Parijs niet voortgaat op de gekozen lijn. Zoals het er nu naar uitziet, zal Nederland gelukkig niet zijn zin krijgen. Consensus is namelijk het uitgangspunt en er lijken genoeg dwarsliggers te zijn op dit terrein. Hij ontvangt graag direct na de bijeenkomst in Parijs een verslag van de minister, zodat de schade kan worden opgemaakt. De minister gaf aan dat pas na de bijeenkomst duidelijkheid ontstaat over de internationale rolverdeling. De Kamer kan dan voor de bijeenkomst van Washington op 24 april met de minister verder debatteren.

Volgens de brief van 13 april ontvingen de meeste van de overige negentien leden van de DAC onlangs het consensusdocument. De heer Van Bommel vindt dit een onduidelijke formulering en meent dat bedoeld wordt «alle overige negentien leden». Waarom hebben zij dit document zo laat ontvangen? Het lijkt nu op een overval. Bestaat in die landen nog wel parlementaire betrokkenheid?

Onder spoor 2 is de vredeshandhaving algemeen geformuleerd. In een eerdere brief gaf de minister aan dat het gaat om de inzet van een DAC I-land in een ander DAC I-land, dan wel om de inzet van een niet DAC I-land in een DAC I-land. De heer Van Bommel zou dit ongewenst vinden, maar is dit nog steeds de juiste uitleg? De minister lijkt ook voorstander te zijn van een verbreding naar activiteiten zonder VN-mandaat. De heer Van Bommel is daar tegen. Kan de bewindsvrouw aangeven welke autorisatie zij dan wel bedoelt? Hoe verhoudt de Nederlandse inzet zich tot de centrale beleidsdoelstelling van de minister om de millenniumdoelstellingen dichterbij te brengen? Hier is al te weinig geld voor en op deze manier wordt dat steeds minder.

Mevrouw **Fierens** (PvdA) is teleurgesteld over de late ontvangst in de namiddag van de brief van 13 april, terwijl de minister 's ochtends om 11 uur al de pers inlichtte. Zij heeft grote zorgen over de onderhandelingen in Parijs. Haar uitgangspunt is dat ODA bedoeld is om de MDG's (Millennium Development Goals) te halen. ODA moet dus MDG-proof zijn. Vervuiling van ODA-geld draagt hier niet aan bij. Mevrouw Fierens vindt dat door oprekking van de ODA-normen een bom wordt gelegd onder de MDG's. Hoe meent de bewindsvrouw de enorme tekorten voor de MDG's in overeenstemming te brengen met haar inzet in Parijs? Mevrouw Fierens wijst ook op de EKI-bedragen: totaal 300 mln waarvan 194 mln voor eerstejaarsopvang en een bedrag van 100 mln voor CDM (Clean Development Mechanism). Als mevrouw Fierens hierbij de voorstellen van de minister optelt, komt zij op een bedrag van 1 mld mondiaal als het volledige pakket geaccepteerd wordt. Kan de bewindsvrouw een toelichting op dit bedrag geven? Inmiddels is een kwart van ODA afgesnoept voor additionele zaken, waarbij de schuldkwijtschelding voor Nigeria en Irak nog niet berekend is. Ook mevrouw Fierens meent dat er een bom onder de MDG's ligt.

Wouter Bos zei bij gelegenheid van de Afrikadag van de Evert Vermeerstichting dat de regering een ernstige fout maakt door nu bij de OESO in Parijs ervoor te pleiten om training van troepen en militaire steun aan de veiligheidssector onder ontwikkelingssamenwerking te laten vallen. Mevrouw Fierens vindt dat het kabinet dit doet om een bezuiniging van enkele miljoenen door te drukken. Het effect is dat de doos van Pandora

wordt opengemaakt. Als het Nederlandse voorstel wordt aangenomen hoeven landen ook niet meer aan de 0.7%-eis te voldoen, hetgeen een belangrijke financiële tegenslag betekent.

Er bestaat coherentie van beleid, hetgeen ook inhoudt dat er een budget voor ontwikkelingssamenwerking en voor defensie is. Militaire uitgaven horen onder het defensiebudget. Als dit niet meer het geval is, vervalt coherentie van beleid als uitgangspunt.

Er is meer geld nodig voor veiligheid en internationale rechtsorde, het is echter vreemd om dit bij ontwikkelingssamenwerking weg te halen. Bij meer vrede en veiligheid zou er meer werk aan de winkel zijn voor ontwikkelingssamenwerking. Veiligheid moet gewaarborgd worden en daarvoor is een apart ontwikkelingsbudget nodig. Door het onder ODA brengen van het CDM doorbreekt Nederland internationale afspraken van Kyoto en Marrakech.

Mevrouw Fierens vindt de brief van 13 april zeer oppervlakkig. Bij spoor 2 worden vier punten genoemd. Klopt het dat Nederland bij de OESO-DAC-onderhandelingen in dezen geïsoleerd staat? Is het juist dat het bij spoor 2 genoemde pakket 800 mln à 1 mld zal bedragen? Dit zou een ernstige aantasting zijn van de OESO-DAC-normen. Mevrouw Fierens heeft, kijkend naar spoor 1, grote zorgen over de technische assistentie ten behoeve van de doorlichting van de veiligheidskolom. Defensie heeft een civiele en een militaire tak. Vele taken in Irak worden aan particuliere veiligheidsdiensten uitbesteed. Valt dit onder ODA? Onder spoor 1 staat bij punt 3: management van uitgaven ten behoeve van de veiligheidssector. Als Defensie management nodig heeft, moet dit departement dat volgens mevrouw Fierens zelf betalen. Onder punt 4 bij spoor 1 is de informatie over de versterking van de rol van civiel-maatschappelijke organisaties in de veiligheidssector te mager. Ook wordt te weinig informatie verstrekt over kindsoldaten, zie punt 5. Wat houden vertrouwenwekkende maatregelen in en voor wie zijn die bedoeld? Kleinere en lichtere wapens vallen deels al onder ODA. Wat heeft de minister hieraan nog toe te voegen?

Mevrouw **Ferrier** (CDA) juicht de oprichting van het Stabiliteitsfonds toe. De wereld van vandaag vraagt om mogelijkheden om, indien nodig, snel en flexibel te kunnen handelen en om een integraal, dus ontschot, beleid, ook wat betreft vredes- en veiligheidsbeleid enerzijds en ontwikkelingsbeleid anderzijds. In dat kader ondersteunt mevrouw Ferrier het beleid van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking om de OESO-DAC-criteria tegen het licht te houden en te willen moderniseren. Deze criteria zijn van groot belang. Zij vormen het onafhankelijke internationale toetsingskader of iets ontwikkelingsrelevant is of niet. Mevrouw Ferrier hecht hieraan. Een basisvraag is wat ontwikkelingsrelevant genoemd wordt. Ontwikkelingsrelevant zijn activiteiten die gericht zijn op versterking van de eigen capaciteit van de bevolking, die duurzaam zijn en die gerelateerd zijn aan het verwezenlijken van MDG's. Wat is volgens de minister ontwikkelingsrelevant?

Ontwikkeling is meer dan de sociaal-economische dimensie. Ontwikkeling is optimaal als er sprake is van samengaan van economische ontwikkeling, opbouw van een goed en stabiel bestuur en een sterke civil society. In die zin is het ene aspect niet alleen voorwaardenscheppend voor het andere. Mevrouw Ferrier ziet een samenhangend complex van actoren dat zorgt voor ontwikkeling. Het Stabiliteitsfonds moet daarom zijn ingekaderd in de bredere doelstellingen van het beleid ter zake van ontwikkelingssamenwerking en buitenlands beleid. Welke visie van de ministers ligt ten grondslag aan integraal beleid dat mondiale veiligheid beoogt? Hoe verhoudt zich dit tot het streven naar meer partnerschapsrelaties in het ontwikkelingssamenwerkingbeleid, tot CIMIC, tot regionaal beleid en tot het in het kader van goed bestuur gestelde in «Sterke mensen, zwakke staten»?

Het Stabiliteitsfonds is opgebouwd uit een aantal bestaande fondsen en uit «nieuw geld». Een van de bestaande fondsen is het ontmijnings- en kleine wapensfonds. Nederland heeft het voortouw genomen in het terugdringen van kleine en lichte wapens. Dit onderwerp staat nu ook bij de OVSE op de agenda. Nederland nam ook het voortouw bij de totstandkoming van het verdrag van Ottawa, de Convention to ban landmines. Nog steeds worden wereldwijd onvoldoende fondsen vrijgemaakt voor het ruimen van mijnen en onontpofte oorlogsresten.

In de brief van 3 oktober meldden de ministers Van Ardenne en Bot dat de bestaande uitgavenniveaus richtsnoer zullen blijven voor de toekomst. Kan de minister een overzicht geven van de financiële ontwikkelingen die dat onderbouwen?

Voorzien is dat $\frac{3}{4}$ van het budget van het Stabiliteitsfonds de komende jaren ingezet zal worden in conflictsituaties in het kader van het regionaal Afrikabeleid. Waarom is dit essentiële onderdeel niet meegenomen in de begroting voor het regionaal Afrikabeleid? Kan de minister aangeven in wat voor situaties het overige kwart van het budget van het Stabiliteitsfonds ingezet zal worden, gezien de huidige stand van zaken in de wereld? Hoe is de zeggenschap over dit fonds geregeld tussen de ministers van Buitenlandse Zaken, voor Ontwikkelingssamenwerking en van Defensie? Bij een geïntegreerde benadering van stabiliteit en ontwikkeling moet ook rekening worden gehouden met niet-statelijke actoren. In de brief van 3 oktober wordt gesproken over de inzet van kennis en expertise van maatschappelijke organisaties die actief zijn in het desbetreffende gebied. Waarom komt dat voornemen niet terug in de brief van 12 maart? Waarom staat er in deze brief expliciet dat het fonds geen additioneel financieringskanaal is voor organisaties die participeren in het kader van de TMF (thematische medefinanciering)?

Mevrouw Ferrier is van mening dat operaties die expliciet ontwikkeling tot doel hebben of die bijdragen aan ontwikkeling ook uit Ontwikkelingssamenwerking betaald moeten kunnen worden. Juist omdat zij dit belangrijk vindt, hecht zij eraan dat de OESO-DAC-criteria een duidelijk en onafhankelijk kader kunnen blijven vormen. Daarom is het goed dat deze criteria van tijd tot tijd tegen het licht worden gehouden. Ze moeten ook in een snel veranderende wereld een onafhankelijk kader blijven bieden om te kunnen bepalen wat onder ODA geregistreerd kan worden. Activiteiten van het leger die nadrukkelijk gericht zijn op ontwikkeling moeten uit het ODA-budget kunnen worden betaald als dit passend is volgens de OESO-DAC-criteria. Om deze reden is het positief dat de minister deze criteria in de High Level Meeting tegen het licht wil houden. Daar wordt beslist wat wel en niet onder ODA valt.

Desgevraagd geeft mevrouw Ferrier haar visie op het begrip coherentie: vanuit verschillende ministeries wordt eenzelfde doel nagestreefd waarbij duidelijk wordt aangegeven wat de effecten van bepaalde activiteiten van het ene ministerie op het andere zijn.

Kan de minister aangaande ODA uitleggen wat bedoeld wordt met registratie van financiering van activiteiten van vredestroepen van niet-DAC I-landen in DAC I-landen? Betekent dit dat de Nederlandse krijgsmacht ook in aanmerking kan komen voor opdrachten voortvloeiend uit programma's in het Stabiliteitsfonds? Betekent dit ook dat activiteiten van Nederlandse troepen in DAC I onder ODA kunnen vallen? Aspecten van activiteiten die nadrukkelijk ontwikkelingsrelevant zijn, en dus binnen de kaders van OESO-DAC vallen, mogen volgens mevrouw Ferrier onder ODA vallen.

Uit de beantwoording van vragen van de heer Van Bommel maakt mevrouw Ferrier op dat toerekening onder ODA van uitzending van troepen uit niet-DAC I-landen naar DAC I-landen mogelijk is als dit onder VN-mandaat gebeurt. Houdt dit in dat, als dat mandaat er niet is maar als troepen uitgezonden worden op basis van bijvoorbeeld een bilateraal verzoek van een DAC I-land, dit nu niet aan ODA toegerekend kan worden,

maar in de toekomst wel? De brief van 12 maart spreekt zich daar niet expliciet over uit. Wel staat er dat het niet uitmaakt welke officiële instellingen ontwikkelingsrelevante activiteiten uitvoeren. Wat is de reactie van de minister hierop?

Als werk van militairen ontwikkelingsrelevant is, moet dit als ODA geregistreerd kunnen worden. Hierbij valt te denken aan het werk van CIMIC. Mevrouw Ferrier steunt de minister in haar streven, dergelijke civiele ontwikkelingsrelevante activiteiten onder ODA te registreren. Zij vindt het zeer belangrijk dat een realistische balans blijft bestaan tussen de verschillende soorten activiteiten die in hun totaliteit ontwikkeling bevorderen. Vrede en veiligheid, maar ook onderwijs en gezondheidszorg. Hoe bewaakt de minister deze balans? Bij de begroting van 2005 zal dit zichtbaar worden, maar welke ideeën heeft de minister daar nu al over? Er is een adviesaanvraag ingediend bij de AIV (Adviesraad internationale vraagstukken) over crisisbeheersingsoperaties waarin ook de OESO-DAC-criteria aan de orde worden gesteld. In hoeverre heeft het rapport invloed op de besluitvorming die de komende dagen in Parijs zal plaatsvinden?

De heer **Szabó** (VVD) complimenteert de minister ermee dat Nederland probeert zoveel mogelijk onderwerpen inzake de ODA-toerekening op de agenda te zetten. Hij acht het zijn taak om zoveel mogelijk druk te zetten op het bereiken van resultaten tijdens de HLM (High Level Meeting). Derhalve vindt hij het vervelend om te constateren dat de Kamer weinig inzicht heeft in de ingenomen posities anders dan de benoeming van de twee sporen. Wil de minister de Kamer voor een nieuwe HLM beter en tijdig informeren over de verschillende standpunten? Wil zij een uitvoerige rapportage geven over de HLM van 15 en 16 april 2004 en wil zij daarbij aangeven hoe de diverse DAC-landen zich over de geagendeerde onderwerpen hebben uitgesproken? Alleen dergelijke openheid kan duidelijk maken of de minister zich sterk heeft gemaakt voor uitvoering van de relevante bepalingen in het regeerakkoord. Volgens de Nederlandse overheid is het oprekken van de ODA-criteria mogelijk voor de projecten op het snijvlak van vrede, veiligheid en ontwikkeling. Hiervoor zijn twee sporen van onderwerpen gedefinieerd. Over deze onderwerpen wordt na de inbreng van meer dan twintig landen op basis van consensus beslist. In 1969 is de 0,7%-norm vastgesteld. 35 jaar later hebben slechts vijf landen die norm bereikt. Het gemiddelde ligt op 0,4%. Het overgrote deel van landen die zich niet aan de afspraak hebben gehouden, bepalen dus hoe de landen die zich wel aan de afspraak hebben gehouden de 0,7%-norm moeten besteden. Zij, die bewust obstructie plegen, bepalen dus onder welke criteria Nederland zijn geld voor ontwikkelingssamenwerking mag besteden. De heer Szabó vindt dit te gek voor woorden. Misschien moeten landen die zich niet aan de internationale 0,7%-norm houden een toontje lager zingen bij het vaststellen van de ODA-normen en kan Nederland een toontje hoger zingen. Ontwikkelingssamenwerking in Nederland is in beweging. Partijen praten met elkaar over de manier waarop ontwikkelingssamenwerking effectiever en meer resultaatgericht kan worden opgezet. Meer handel is al een geaccepteerd gegeven, maar ook over hervorming van de training van veiligheidstroepen op het gebied van het humanitaire recht en mensenrechten – zie spoor 2 – wordt gesproken. Kan de minister aangeven wat haar specifieke inzet zal zijn tijdens de HLM? Hoe kijkt zij aan tegen de wijze waarop landen die zich niet aan de afspraak over de 0,7%-norm houden invloed hebben op de prioriteit van Nederland? Ziet zij haar gesprekspartners als betrouwbare partners? Als Nederland zijn punten niet binnenhaalt, is het dan verstandig om zelf initiatieven te ontplooiën binnen de begroting van Ontwikkelingssamenwerking om de Nederlandse prioriteiten alsnog voor de toekomst te budgetteren? De OESO-DAC-criteria moeten leidend blijven en in de prioriteit van de Nederlandse regering passen.

Reeds eerder vroeg de heer Szabó de minister wat zij tijdens het voorzitterschap van Nederland van de EU aan activiteiten zal ondernemen om de tien toetredende landen in 2007 op de 0,7%-norm te krijgen. Zij antwoordde toen dat zij haar uiterste best zou doen en zij vroeg tegelijkertijd of de VVD-fractie haar parlementariërs wil beïnvloeden. De heer Szabó neemt deze handschoen graag op, maar de vraag over de 0,7%-norm is nog niet beantwoord. Wil de bewindsvrouw hierop ingaan?

Het Stabiliteitsfonds dat in 2003 is opgericht is een goed initiatief. De heer Szabó vindt dat het fonds een nog grotere post op de begroting mag worden. Tijdens het Afrikaoverleg zijn acht landen genoemd als serieuze kanshebbers op duurzame ontwikkeling door Nederlandse ontwikkelingshulp. Eritrea, dat nu nog bilaterale hulp ontvangt, kan beter bediend worden uit het Stabiliteitsfonds aangezien de situatie aldaar op geen enkele wijze bilaterale hulp rechtvaardigt. Wat is de reactie van de minister hierop?

De wereld verandert in een snel tempo. Op het gebied van ontwikkelings samenwerking zal hierop tijdig moeten worden gereageerd. Nederland moet de mogelijkheden hebben om zelf beslissingen te nemen, ook als deze vooruitlopen op toekomstige wijzigingen in de OESO-DAC-criteria.

De heer **Van der Staaij** (SGP) memoreert dat de minister een duidelijke boodschap via het regeerakkoord heeft meegekregen. In de OESO wordt bepleit dat een groter deel van de kosten van vredesoperaties in ontwikkelingslanden alsmede het klimaatbeleid aldaar onder de ODA-definitie worden gebracht. Ook hij heeft zorgen over de vervuiling van het ODA-budget. Hij wijst op de economische stagnatie en dus een slinkend ODA-budget dat immers BNP-gerelateerd is, de millenniumdoelstellingen en op landen die hun verplichtingen niet nakomen. Volgens de heer Van der Staaij kan men beter zijn energie aanwenden om landen de afspraken over uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking te laten nakomen en dit tekortschieten niet belonen door een verruiming van definities wat onder het budget kan vallen. Men kan een opsomming maken van taken die enerzijds ontwikkelingsrelevant zijn en die anderzijds traditioneel onder defensie vallen, maar ontwikkelingsrelevante aspecten in zich bergen. Dit mag echter geen legitimatie te zijn om het budget voor directe aan armoedebestrijding gerelateerde activiteiten af te romen. De heer Van der Staaij vindt dat een integraal beleid moet worden gevoerd, maar men moet geen defensieachtige activiteiten financieren met behulp van ODA-gelden. Hij is er bang voor dat elke uitbreiding op dit vlak er gemakkelijk toe leidt dat geknabbeld wordt aan de haalbaarheid van de millenniumdoelstellingen.

Vallen de maatregelen inzake demobilisatie kindsoldaten (spoor 1) onder de ODA-uitgaven? Kan de minister voorbeelden geven van zaken die op grond van ervaring volgens de huidige indeling onevenwichtig uitvallen? Volgens de heer Van der Staaij mogen bezuinigingen op defensie niet met ODA-geld worden opgevangen. In hoeverre wordt, gelet op de lijst, teruggekomen op internationale afspraken die recent expliciet zijn gemaakt? Wat heeft het voor gevolgen voor de reikwijdte en bruikbaarheid van het Stabilisatiefonds als Nederland er niet in slaagt ODA-criteria te verruimen? Hoe kijkt de regering aan tegen de suggestie van ICCO (Interchurch Organisation for Development Cooperation) om in plaats van de ODA-criteria te verruimen, naast het vaste percentage BNP voor ODA een vast percentage overeen te komen voor uitgaven waarvoor het Stabiliteitsfonds bedoeld is? Hoe verhoudt zich het gebeuren rondom CIMIC (Civil Military Cooperation) tot het Stabiliteitsfonds en de eventuele financiering van humanitaire en militaire activiteiten uit ODA-middelen? In het beleidskader staat dat CIMIC-activiteiten door Defensie, Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking samen gefinancierd worden. In het overleg over het beleidskader op 12 februari jl. zei de minister dat kleine CIMIC-activiteiten uit ODA worden betaald maar dat men al snel tegen de

grenzen van de ODA-biliteit aanloopt. Kan zij ingaan op de vraag wat wel en niet onder ODA valt?

De heer **Vendrik** (GroenLinks) memoreert de stemverklaring van de huidige premier in zijn hoedanigheid als financieel woordvoerder in 1998 naar aanleiding van de motie-Van Dijke betreffende een mogelijke vervuiling van het ODA-budget in verband met de opvang van asielzoekers: «het kan immers niet zo zijn dat het budget van Ontwikkelingssamenwerking ten behoeve van de ontwikkelingslanden zelf steeds verder slinkt.» Deze uitspraak is volgens de heer Vendrik de crux van het debat. Men maakt er een definitiedebat van waar internationale overeenstemming over bereikt moet worden. De politieke hamvraag luidt echter: komt er meer of minder geld voor ontwikkelingssamenwerking? Hij sluit zich aan bij de heer Szabó die woedend is op landen die hun verplichting uit de jaren zeventig niet zijn nagekomen. In de jaren tachtig en negentig is echter het budget dat vele OESO-landen voor ontwikkelingslanden ter beschikking hebben gesteld gedaald. De Nederlandse regering moet met steun van de VVD en GroenLinks ervoor zorgen dat landen gaan voldoen aan die dure verplichting die ooit is afgesproken. De MDG's onderstrepen de urgentie van het voldoen aan de oude verplichting. In de stukken staat hier niets over, maar de heer Vendrik gaat ervan uit dat dit de belangrijkste boodschap van de minister zal zijn bij het gesprek dat zij met collega's in de OESO voert. Helaas gebeurt nu het omgekeerde. Deze minister zorgt ervoor dat uitgaven die nu niet ODA-ble zijn dat in de toekomst wél zijn. De heer Vendrik kan deze in zijn ogen cynische handelwijze niet steunen. Een debat over de vraag of onderdelen van vredesoperaties wel of niet bijdragen aan ontwikkeling kan volgens de heer Vendrik nooit beslecht worden. Hij houdt zich bij de politieke vaststelling dat het van de grootst mogelijke importantie is dat Westerse landen voorkomen dat de budgetten voor ontwikkelingssamenwerking dalen. Hij wijst erop dat deze discussie al jarenlang gevoerd wordt. Daarnaast wordt gediscussieerd over de vraag of delen van het EKI-budget (export kredietverzekering en investeringsgaranties) als ODA toegelaten kunnen worden. De heer Vendrik memoreert het voornemen van de minister om CDM-uitgaven ODA-ble te verklaren. Wil de minister het ontwikkelingsrelevante karakter daarvan uitleggen? Wat zal haar inzet op dit punt zijn? Deze uitgaven vinden weliswaar in de betrokken landen plaats, echter ten gunste van het halen van een doelstelling die op Nederland rust. De ontwikkelingsrelevantie is dus nul. De minister heeft indertijd gesteld dat voor het Stabiliteitsfonds duidelijke criteria moeten worden gesteld. De brief van 13 april is hier niet duidelijk over. Wanneer komen deze criteria? De uitgaven die voor het SSR-instrument (Security Sector Reform) door OESO-landen beschikbaar worden gesteld kunnen als ODA-ble worden gekwalificeerd. De heer Vendrik meent dat er geen internationaal debat het verruimen van de ODA-criteria mag plaatsvinden. Het gaat om de puur politieke vraag wat OESO-landen beschikbaar willen stellen voor ontwikkelingssamenwerking. Hij ziet nu een boekhoudkundige strategie opdoemen om van internationale verplichtingen af te komen en om bestaande uitgaven, die nu niet onder ODA vallen maar straks wel, te herkwalficeren. Op deze manier kunnen OESO-landen zich erop beroepen dat zij aan ODA-verplichtingen voldoen, terwijl er op het punt van ontwikkeling geen vooruitgang wordt geboekt. Dit kan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking toch niet voor haar rekening nemen?

Mevrouw **Huizinga-Heringa** (ChristenUnie) merkt op dat het algemeen overleg net op tijd gehouden wordt om het kabinet op koers te brengen. Op 15 en 16 april vergaderen de DAC-leden op ministerieel niveau waarbij de oprekking van de DAC-criteria op het spel staat, hetgeen ernstige schade kan toebrengen aan zuivere ontwikkelingshulp. Terugdraaien van

eenmaal opgerekte criteria zal niet gauw gebeuren, zo leert de discussie van de afgelopen 30 jaar. De brief over het Stabiliteitsfonds kwam nadat al debatten over ontwikkelingssamenwerking waren gevoerd. Mevrouw Huizinga vindt het jammer dat de brief over de DAC-vergadering pas op 13 april kwam. Zij memoreert dat de Kamer al eerder gevraagd heeft naar de inzet van de Nederlandse regering bij de HLM. Zij neemt zich voor in het vervolg dit soort vragen in de vorm van een motie te stellen of ze expliciet bij de procedurevergaderingen aan de orde te stellen. Veel van wat in de brief over het Stabiliteitsfonds staat heeft de instemming van mevrouw Huizinga. Een snelle, flexibele inzet van middelen voor activiteiten op het snijvlak van vrede, veiligheid en ontwikkeling is uitstekend. Zij zet vraagtekens bij de financiering, de toerekening van de ingezette middelen, achteraf. Wat wordt uit welke pot betaald? In de brief staat dat, als bepaalde activiteiten niet aan de DAC-normen voor ODA voldoen ze dan ook niet aan ODA worden toegerekend. Mevrouw Huizinga vindt dit niet geruststellend: Nederland zal namelijk proberen de DAC-normen op te rekken en speelt op dit punt zelfs een voortrekkersrol, een rol waar mevrouw Huizinga niet trots op kan zijn. Zij heeft er moeite mee om duidelijk te krijgen wat tot op heden wel en niet ODA-ble was. Bij de volgende procedurevergadering zal zij de minister vragen om een schematisch overzicht van wat tot nu toe wel en niet ODA-ble is en wat zij onder ODA-ble wil onderbrengen. De oprekking van de DAC-normen betreft de SSR door DAC I-landen in DAC I-landen en enkele nieuwe onderdelen van vredesoperaties door niet-DAC I-landen in DAC I-landen. Het gaat hierbij om mensenrechtentraining aan soldaten en om vernietiging van kleine wapens. De ministers schrijven in hun brief dat activiteiten door vredestroepen uit de donorlanden, zoals training op het gebied van douane, grenscontrole, repatriëring, demolitie en inzameling van wapens en explosievenopruiming nu reeds aan ODA mogen worden toegerekend. Is de conclusie juist dat deze activiteiten ODA-ble worden wanneer ze door DAC I-troepen worden uitgevoerd? Wordt mensenrechtentraining ook ODA-ble? Is het waar dat daarnaast, als het aan de regering ligt, ontmijning, demolitie en reïntegratie ODA-ble worden, ook wanneer deze taken door militairen worden verricht, terwijl deze tot op heden alleen ODA-ble zijn als ze door civiele organisaties worden uitgevoerd? De principiële vraag hierbij is of activiteiten door militaire organisaties en instituties die dicht bij het eigen mandaat liggen moeten worden betaald uit het armoedebudget. Minister Kamp vertelde de Kamer welke nieuwe taken tot de gemoderniseerde krijgsmacht behoren. Een van de hoofddoelstellingen van Defensie is het bevorderen van de internationale rechtsorde. Dan worden activiteiten die met het bevorderen van de internationale rechtsorde te maken hebben toch niet betaald uit de pot voor ontwikkelingssamenwerking? De focus van het ODA-budget is een andere dan die van Defensie. Het is goed als militairen zich inzetten voor ontmijning, ontwapening en demolitie, maar als de Kamer vindt dat inzet van Defensiepersoneel voor deze activiteiten gerechtvaardigd is, dan behoort zij daarvoor Defensiemiddelen uit te trekken. Mevrouw Huizinga hoopt dat de minister uitspreekt dat armoedebestrijding iets anders is dan terrorismebestrijding of het bestrijden van onveiligheid. Hulp en veiligheid zijn weliswaar complementair aan armoedebestrijding, maar het zijn geen communicerende vaten. Wanneer vrede en veiligheid in een land gebracht zijn, neemt de vraag om ontwikkelingshulp niet af. Integendeel, de vraag neemt dan juist toe. Wanneer donorlanden uit het ODA-budget gaan investeren in stabiliteit, dan mag dit niet ten koste gaan van de zuivere armoedebestrijding. Dit moet juist gepaard gaan met verhoging van het budget. Een andere aanslag op het budget voor ontwikkelingssamenwerking is dat de minister uitgaven via het CDM, ODA-ble wil maken. Deze discussie kent een heftige politieke voorgeschiedenis waarvan de conclusie was dat het

CDM niet thuishoorde onder ODA. Mevrouw Huizinga vindt dat de Nederlandse verplichting om de Kyotodoelen te halen los staat van het bieden van ontwikkelingshulp. Het tegengaan van klimaatverandering is een internationaal-rechtelijke verplichting die Nederland is aangegaan. Zij vindt het onzuiver om klimaatprojecten die in ontwikkelingslanden worden uitgevoerd te betalen uit het hulpbudget.

Mevrouw Huizinga heeft er behoefte aan dat de minister de Kamer inzage geeft in de manier waarop andere DAC-leden omgaan met de kwijtschelding van exportkredieten. Op basis van de thans beschikbare informatie is het moeilijk discussiëren. De fractie van mevrouw Huizinga is van plan de motie op dit terrein opnieuw in te dienen. Is het CDA van plan een dergelijke motie te steunen?

Na 15 en 16 april weten de ontwikkelingslanden waar zij aan toe zijn met de westerse wereld. Maken de rijke landen ernst met hun beloftes om de armoede te halveren of zijn het boekhouders die hun relatief te verwaarlozen begrotingstekorten proberen op te poetsen door te beknipten op ontwikkelingshulp? Mevrouw Huizinga wijst op de VN Zedillorapport over de financiering van de MDG's dat naar aanleiding van de Monterreyafspraken stelde dat er jaarlijks 50 mld dollar extra nodig is om de millenniumdoelen in 2015 te halen. Armoede, basisonderwijs en basisgezondheidszorg liggen deze minister na aan het hart. Hoe is het mogelijk dat juist zij een leidende rol speelt binnen het DAC in een proces dat ertoe zal leiden dat er niet meer, maar minder geld naar armoedebestrijding zal vloeien? Welk signaal wordt daarmee aan landen gegeven die nog geen begin hebben gemaakt met het verhogen van hun ODA-budget, waardoor het OESO-gemiddelde nog altijd op een schamele 0,23% van het BNP ligt in plaats van de afgesproken 0,7%?

Het antwoord van de minister

Het valt de **minister voor Ontwikkelingssamenwerking** op dat er over de aanpak van de regering bij de leden van de commissie verdeeldheid en onduidelijkheid bestaan. De Nederlandse aanpak is vanaf Balkenende I gericht op een geïntegreerd beleid: buitenlands beleid, veiligheid en ontwikkelingsamenwerking. Volgens de Wereldbank haalt Azië de MDG's, maar het grote probleem zit op dit moment bij Afrika vanwege onveiligheid, instabiliteit, het ontbreken van investeringen en het ontbreken van economische en sociale ontwikkeling. Meer DAC-landen moeten meer gaan financieren, maar onveiligheid en instabiliteit stagneren het halen van de MDG's en dus ook het doel om de armoede in 2015 te halveren. De regering heeft zich gericht op het geïntegreerde beleid en heeft een tweetal beslissingen genomen. Ten eerste is het Stabiliteitsfonds ingesteld. Wat ODA-ble is, blijft zo. Nederland blijft de zuivere ODA-norm volgen. Ten tweede wil Nederland tegelijkertijd hierover in de DAC discussiëren omdat een aantal elementen die te maken hebben met het versterken van veiligheid en stabiliteit in ontwikkelingslanden buiten beeld blijven. Conflicten voltrekken zich niet meer lineair. Men zou na het afsluiten van een vredesakkoord aan de slag moeten gaan, maar nu blijkt dat na een zekere periode een land weer terugvalt in conflicten, instabiliteit en onveiligheid. Alle inspanningen zijn dan voor niets geweest. Daarom is men kritischer gaan kijken naar elementen die van wezenlijke betekenis zijn voor een duurzame wederopbouw en stabiliteit. Men komt dan terecht bij SSR en het ondersteunen van de veiligheidssector in ontwikkelingslanden. Op tal van terreinen assisteren DAC-landen onder de noemer good governance waarbij veiligheid een aspect is. De discussie in de DAC verloopt moeizaam. Versterking van politie, het voorkomen van rekruteren en het demobiliseren van kindsoldaten en het ontmijnen vallen inmiddels onder het DAC-criterium en zijn dus ODA-ble. Er wordt nog gediscussieerd over de vraag of militaire of particuliere veiligheidsorganisaties die zich bezighouden met assistentie, ondersteu-

ning en expertiseoverdracht op het gebied van veiligheid in ontwikkelingslanden als ODA-ble kunnen worden aangemerkt. Onveiligheid werkt in het nadeel van de armste groepen. De DAC erkent de menselijke veiligheid als een van de vijf bepalende factoren bij armoedebestrijding. Bij armoedebestrijding moet men zich dus inspannen om de onveiligheid zo duurzaam mogelijk terug te dringen. Sociale en economische ontwikkeling komen niet op gang als de omgeving onveilig blijft, zoals te constateren valt in Burundi, Soedan, in Bosnië-Herzegovina, Liberia, Kongo en Noord-Oeganda. Het gaat er uiteraard niet om dat de eigen veiligheidstroepen een kans krijgen in ontwikkelingslanden; uitzending van vredesstroepen valt niet onder de discussie die nu met de DAC gevoerd wordt. Het Nederlandse leger heeft een eigen taak, namelijk het nastreven van de internationale rechtsorde. Troepen die uitgezonden zijn, kunnen meer doen dan alleen de internationale rechtsorde nastreven. Een belemmering treedt op bij de mogelijkheid om wel een politie-eenheid te trainen maar de onmogelijkheid een nationaal leger te helpen formeren, zoals in Afghanistan. Veiligheid moet niet alleen worden gebracht, maar moet blijvend zijn. Als de ISAF-troepen uit Afghanistan vertrekken, moet het daar veilig zijn. Dat is alleen mogelijk als er een nationaal aangestuurd leger komt waarin alle individuele warlords worden opgenomen. Deskundigheid en expertise zijn nodig om de Afghaanse overheid daarbij te ondersteunen. Nu bestaat daarvoor een grens; deze hulp is niet ODA-ble. De bewindsvrouw merkt op dat geen andere fondsen beschikbaar zijn om Nederlandse militairen op een dergelijke wijze in te zetten.

Alle activiteiten door VN-vredesstroepen zijn wél ODA-ble. EU-, NAVO-, AU- of regionale uitzendingen die dezelfde relevante op stabiliteit gerichte activiteiten kunnen ondernemen, zijn echter niet ODA-ble. Dit soort imperfecties moet verdwijnen en daarover moet in de DAC worden gediscussieerd.

Waar staat Nederland op dit moment? De directeur van OESO-DAC heeft een aantal sessies belegd. Vanaf december wordt op alle niveaus gediscussieerd. In het uitgebrachte document wordt een onderscheid gemaakt tussen spoor 1 en spoor 2. Over de bij spoor 1 ondergebrachte elementen lijkt overeenstemming in de DAC te bestaan. Hierbij gaat het met name om de civiele component en minder om de militaire component.

Gesproken wordt over capaciteitsopbouw als het gaat om parlementen. Het is van wezenlijke betekenis dat een regering op defensie-uitgaven gecontroleerd wordt. Ook gaat het om technische assistentie bij het transparant maken van een veiligheidssector en om management. Hoe worden inkomsten en uitgaven zichtbaar gemaakt?

Op dit moment mogen kleine en lichte wapens van rebellen worden ingenomen, maar niet als die in het bezit zijn van het officiële leger. Het ziet er naar uit dat overeenstemming kan worden bereikt over spoor 1. Dat is winst omdat ook een aantal zaken verduidelijkt zijn. Mevrouw Huizinga vroeg terecht om een overzicht van wat nu wel en niet ODA-ble is en over welke punten nog gediscussieerd wordt.

Het is de bedoeling dat over spoor 2 de komende tijd indringend wordt gediscussieerd. De capaciteitsopbouw in een ontwikkelingsland ten behoeve van de bescherming van de stabiliteit en vrede van het eigen land of de regio moet steeds gecontroleerd worden. De bewindsvrouw vindt het een uitstekend idee dat meer landen binnen de Afrikaanse Unie zich beschikbaar stellen voor vredesoperaties, maar hebben ze voldoende training? Het risico bestaat dat deze landen op de oude voet meedoen aan vredesoperaties. Nederland moet een bijdrage willen leveren aan ondersteuning en training op het gebied van mensenrechten en democratische waarden en normen bij het beschermen en verbeteren van veiligheidssectoren in ontwikkelingslanden. De discussie hierover zal de komende tijd worden voortgezet. Over de hervorming van de veiligheidssector in DAC-landen wordt al jarenlang gediscussieerd. In de EU is nu speciaal voor Afrika een vredesfaciliteit opgezet om rechtstreeks de uitzending van

Afrikaanse troepen te kunnen ondersteunen. De meerkosten, die niet bij de VN gedeclareerd kunnen worden, kunnen door de EU worden betaald. Daarom zit de Afrikaanse Unie nu in Burundi om de strijdende partijen uit elkaar te halen. Ook in de UNDP wordt momenteel nagedacht over conflictpreventie en crisisbeheersing, niet alleen vanuit de civiele maar ook vanuit de militaire kant. Nederland vindt dat er goede redenen zijn om de ooit vastgestelde ODA-normen ter discussie te stellen. Binnen de OESO-DAC heeft een aantal landen, waaronder Noorwegen – een Utsteinland – moeite met het oprekken van de ODA-norm. Jaren geleden is Noorwegen deze discussie begonnen, maar de oppositie aldaar die de meerderheid had, floot de regering terug. Canada is echter de bondgenoot van Nederland. Bij de discussie over spoor 2 moeten echter de ontwikkelingsrelevantie en de duurzaamheid van de inzet goed in het oog worden gehouden. De minister wil dat zij en haar collega's aan het roer blijven staan bij het uitvoeren van activiteiten op het gebied van stabiliteit en veiligheid. Als Defensie zelfstandig dit soort activiteiten onderneemt, is er geen zicht op, omdat aan niemand daarover verantwoording wordt afgelegd. Als een minister voor ontwikkelingssamenwerking wil sturen, moet deze bereid zijn om daarvoor in ODA-verband de rekening te betalen, echter niet eerder dan dat daarover in OESO-DAC het besluit is genomen. De OESO-DAC-normen zullen pas gevolgd worden als er een verbreding binnen OESO heeft plaatsgehad. De minister zegt dat ze blij zal zijn als in 2005 de activiteiten onder spoor 2 zijn binnengehaald. Zij zal hiervoor haar uiterste best doen.

Er is over een bedrag van 1 mld gesproken. Het gaat volgens de bewindsvrouw echter om veel kleinere bedragen daar waar het om assistentie, advisering, ontmijning en het innemen van wapens gaat. Indien het lukt om spoor 1 als ODA-ble op te nemen, denkt zij aan een bedrag van 10 mln per jaar. Verder is het mogelijk dat landen dit soort bedragen niet als ODA-ble declareren.

Op de HLM (High Level Meeting) wordt niet over schuldkwijtschelding gesproken, maar wel over CDM. De Nederlandse regering is gecommitteerd aan de 0,8% zuivere ODA. Daarvan is 0,1% bedoeld voor het versterken van de ecologische component: duurzame ontwikkeling samen met armoedebestrijding. Nederland komt dus boven het percentage van 0,7 uit. Tijdens het Nederlandse voorzitterschap zal zichtbaar gemaakt worden – via naming and shaming – welke landen niet aan de 0,7% norm voldoen. Polen krijgt steun bij het verbreden van de discussie hierover in de Poolse samenleving om ooit tot een 0,7% norm te komen. Nederland richt zich op vier Oost-Europese landen. De resterende landen wordt gevraagd, zich op de andere landen te richten. Daarom is het de wens van de minister dat Kamerleden en maatschappelijke organisaties dit onderwerp in Europees verband hoog op de agenda plaatsen. Een aantal landen heeft een tijdschema opgesteld waardoor ze aan die 0,7% norm komen, maar op zich is het resultaat niet indrukwekkend.

Bij het vaststellen van het Klimaatverdrag is tevens vastgesteld dat CDM-uitgaven voor ecologische duurzaamheid met ODA-gelden kunnen worden gefinancierd, mits dit gebeurt conform de prioriteiten voor duurzame ontwikkeling in het gastland. De regels voor de betrokken UN-organisatie voor CDM voorzien erin dat het gastland daarover het laatste woord heeft. In de discussie hierover wordt een knip gemaakt bij het opzetten van CDM-proof activiteiten die als ODA kunnen worden aangemeld. Men is echter nog niet zo ver dat daarbij onmiddellijk de emissiepapieren worden geleverd. Nederland had aanvankelijk op beide terreinen een voorstel ingediend, maar dit is geen haalbare kaart. De uitslag van de discussie is zeer onzeker omdat er een groot verschil van opvatting is.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Van Bommel** (SP) vindt het belangrijk dat de minister heeft uitgesproken dat in Parijs geen uitspraak zal worden gedaan over het ODA-ble maken van de activiteiten onder spoor 2. De minister moet weten dat zij op het terrein van de veiligheid en het CDM niet de steun heeft van de volledige Kamer. De heer Van Bommel zal moties op dit punt steunen. Tot slot wil hij dat de situatie waarin de Nederlandse krijgsmacht zich in Afghanistan en Indonesië bezig houdt met militaire adviezen en samenwerking hetgeen betaald wordt door Defensie gehandhaafd blijft.

Mevrouw **Fierens** (PvdA) memoreert de afspraken die in Marrakech over CDM zijn gemaakt. Zij wil een brede discussie in de Kamer voeren over spoor 2 aan de hand van een voorzet van de minister. Zij neemt uitdrukkelijk afstand van het verder oprekken van de ODA-normen op dit moment omdat zij dit als een bezuinigingsoperatie ziet en niet als een principiële. Tot slot houdt zij vast aan een scheiding tussen civiele en militaire taken. Zij zal hierop via een motie terugkomen.

Mevrouw **Ferrier** (CDA) wil graag weten hoe met betrekking tot het Stabiliteitsfonds de zeggenschap over de verschillende ministeries verdeeld is. Als driekwart van het budget van dit fonds naar Afrika gaat, waarom is dit dan niet meegenomen in het kader van goed bestuur in het regiobeleid? In hoeverre wordt het maatschappelijk middenveld betrokken bij het handhaven en brengen van vrede en stabiliteit? Speelt het AIV-advies een rol in de besluitvorming bij de HLM? Hoe handhaaft de minister de balans in het totale pakket in acties, actoren en factoren die de beoogde ontwikkeling bewerkstelligen?

Het antwoord op de vraag over de 0,7%-norm voor Europa vindt de heer **Szabó** (VVD) te mager. Hoe maakt Nederland het belang hiervan zichtbaar als voorzitter van de EU? Welke prioriteit krijgt ontwikkelingssamenwerking? Welk resultaat heeft de regering in dit kader voor ogen aan het eind van het voorzitterschap?

De heer **Van der Staaij** (SGP) vindt dat de minister niet duidelijk heeft aangegeven waarom activiteiten op het snijvlak van vrede, veiligheid en ontwikkeling gefinancierd moeten worden uit het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Hiervoor mogen de ODA-criteria niet worden opgerekt. Zijn pleidooi tegen vervuiling van het ODA-budget heeft hij altijd gepaard doen gaan met bezwaren tegen vergaande bezuinigingen op defensie.

Het is de heer **Vendrik** (GroenLinks) niet duidelijk wie opdraait voor de uitgaven die gepaard gaan met aan ontwikkelingssamenwerkingsgerelateerde veiligheidsaspecten. Als Defensie een ontwikkelingsrelevante veiligheidsopdracht uitvoert, maakt het volgens hem niet uit wie betaalt: het kabinet spreekt met één mond en voert een opdracht uit. Hij vraagt of het genoemde bedrag van 10 mln slaat op de sporen 1 en 2. Waarom kiest de minister voor een discussie over criteria en niet voor een duidelijke internationale politieke offensieve lijn zodat landen die hun afspraak niet nakomen daarop keihard kunnen worden aangesproken?

Mevrouw **Huizinga-Heringa** (ChristenUnie) heeft de indruk dat het oprekken van de ODA-criteria een gelegenheidsoplossing is. Om de millenniumdoelen in Afrika te halen is veiligheid een voorwaarde. Het gaat hierbij om een Defensietaak, die door Defensie betaald moet worden. Zij is er niet van overtuigd dat de zaken die de minister ODA-ble wil maken dit ook zijn. Wil de minister in het schematische overzicht dat de Kamer wordt toegezonden ook een schatting geven van zaken die nu

ODA-ble zijn? Als het om weinig geld gaat, waarom kan de Defensiebegroting dit dan niet dragen? Wanneer veiligheid is bereikt, moet geïnvesteerd worden om de millenniumdoelen te bereiken en daarvoor moet geld beschikbaar zijn.

De **minister voor Ontwikkelingssamenwerking** zegt dat op dit moment door militaire troepen civiele activiteiten – CIMIC – worden uitgevoerd die ODA-ble zijn. De Kamer moet duidelijk maken waar zij de grens wil leggen.

Middelen die wel en niet ODA-ble zijn worden in het Stabiliteitsfonds gescheiden. De minister van Buitenlandse Zaken en die voor Ontwikkelingssamenwerking hebben hierover beiden zeggenschap. De middelen worden voor de gekozen regio's gebruikt: de Balken, de Grote Meren en de Hoorn van Afrika. Het middenveld wordt betrokken bij de keuzes voor de besteding van gelden uit het Stabiliteitsfonds. Financiering van ngo's, niet gouvernementele organisaties, loopt niet via het fonds. Er is een uitzondering voor het fonds voor kleine wapens. In de oude constructie worden particuliere organisaties ingeschakeld bij het innemen en tot schroot verwerken van wapens. TMF betreft een andere financieringsstroom. Organisaties kunnen daarop jaarlijks intekenen in het kader van vrede, veiligheid en stabiliteit.

Het AIV-advies is zeer recent verschenen. Het spoort met de huidige aanpak. De adviesraad heeft hetzelfde inzicht als de Nederlandse regering wat betreft de discussie over ODA-biliteit van vrede- en veiligheidsactiviteiten.

Hoe behoudt men de balans? Om welk bedrag gaat het en waarom betaalt Defensie niet als het om kleine bedragen gaat? De minister merkt op dat het om het principe gaat. Het gaat niet om boekhouden, maar om de inhoud van beleid, om de consistentie en coherentie. In een geïntegreerd beleid kan deze bewindsvrouw een keuze maken. Zij wil niet afhankelijk zijn van de eigen Defensiemacht of -kracht, en dus van de Defensiebegroting, bij de versterking van de veiligheidssector in ontwikkelingslanden. De voor dit jaar voorziene middelen blijven onder de 10 mln, inclusief spoor 2. Er worden geen grote bedragen uit activiteiten onder spoor 2 betaald, omdat het om additionele activiteiten gaat die in het kader van een uitzending kunnen worden gedaan. Zo'n uitzending wordt uit niet-ODA-middelen betaald. Desgevraagd merkt de minister op dat er een budget van bijna 4 mld is. Het gaat over veiligheidsactiviteiten die nu 10 mln of 20 mln kosten, wellicht in de komende jaren oplopend tot 100 mln. Zij begrijpt niet waar de angst vandaan komt dat een groot deel van het ODA-budget wegvloeit naar middelen die nodig zijn om prioritaire vredes- en veiligheidsdoelen te creëren of te handhaven, waardoor het realiseren van de millenniumdoelen in gevaar zou komen.

De minister merkt op dat niet alleen gediscussieerd wordt over de opreiking van de ODA-norm, er wordt ook gediscussieerd met partnerlanden over het niet nakomen van hun verplichtingen. Nederland zal als eerste land de komende maanden een eigen rapportage leveren over het achtste MDG. Daarin is sprake van de norm van 0,7%, eerlijke handel en schuld-kwijtschelding. Nederland zal een voorbeeld geven van de wijze waarop jaarlijks verantwoording kan worden afgelegd over het achtste MDG waar alle rijke landen zich toe verplicht hebben.

De bewindsvrouw weerspreekt de opmerking dat het hier om een gelegenheidsoplossing gaat. Zij zou vanuit een oogpunt van geïntegreerd beleid deze discussie altijd zijn aangegaan – of hierover nu wel of geen afspraak was gemaakt in het hoofdlijnenakkoord – met collega's en de

OESO-DAC. Buitenlands beleid, diplomatie, dialoog, politieke druk, veiligheidsinstrumenten en armoedebestrijding zullen bij elkaar worden gebracht opdat de MDG's worden gehaald.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
De Haan

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Van Toor